

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї

Право дитини на сім'ю закріплене в Конвенції ООН про права дитини, в Законах України «Про охорону дитинства» (2001 р.), «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (13 січня 2005 р.), Постановах Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про прийомну сім'ю» (від 26 квітня 2002 р.), та «Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу» (від 26 квітня 2002 р.) та ін.

Виходячи з Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13 січня 2005 року (стаття 1) виділяються наступні форми влаштування дітей: встановлення опіки, усиновлення, піклування, передача дитини до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; прийомна сім'я та дитячий будинок сімейного типу [2]. Ратифікуючи Конвенцію ООН про права дитини (27 вересня 1991 р.) наша держава визнала важливість та необхідність усиновлення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, такі діти мають право на особливе піклування та допомогу.

Прийомною сім'єю є сім'я або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, що добровільно за плату взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [5].

У Законі України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» передбачено забезпечення соціальної підтримки сім'ї, яка бере на виховання дитину-сироту та дитину, позбавлену батьківського піклування, яке здійснюється у формі соціального супроводження [2].

В енциклопедії для фахівців соціальної сфери «соціальний супровід прийомних сімей» розглядається як робота, що передбачає надання фахівцем центру соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді у співпраці з фахівцями інших

підприємств, установ, організацій комплексу правових, психологічних, соціально-педагогічних, соціально-економічних, соціально-медичних, інформаційних послуг, спрямованих на забезпечення належних умов функціонування прийомної сім'ї [1, с. 184].

Зверева І. Д. наголошує на тому, що соціальний супровід прийомної сім'ї – це «цілеспрямована діяльність соціального працівника (або групи соціальних працівників) зі створення необхідних умов для оптимального функціонування прийомної сім'ї й розвитку дитини» [7].

Учасниками супроводу прийомних сімей є: представники органів державної влади; соціальні працівники; прийомні батьки та їхні діти; прийомні діти; біологічні батьки прийомних дітей, родичі; залучені спеціалісти; супервізор.

Соціальний супровід розпочинається після прийняття офіційного рішення про створення прийомної сім'ї та передачу дитини на виховання. Початок соціального супроводу фіксується виданням відповідного наказу ЦСССДМ на основі рішення про створення прийомної сім'ї та договору між органом, що прийняв рішення про створення прийомної сім'ї та прийомними батьками про влаштування дитини у сім'ю. Наказ ЦСССДМ про початок соціального супроводження видається не пізніше тижневого строку з дати надходження до ЦСССДМ копії рішення про створення прийомної сім'ї та договору про влаштування дітей на виховання та спільне проживання у прийомній сім'ї [4, с. 85–89.].

До основних завдань соціального супроводу можна віднести:

- 1) ефективне використання наявних ресурсів для оптимальної та швидкої адаптації прийомної сім'ї та прийомної дитини з метою вирішення проблем останньої;
- 2) надання допомоги прийомній сім'ї для того, щоб у майбутньому вона могла вирішувати проблеми, які постають, в основному шляхом мобілізації власних ресурсів;

3) забезпечення партнерських відносин між прийомною сім'єю, соціальною службою, іншими державними і громадськими установами для комплексного забезпечення прав прийомної дитини [3].

До основних форм роботи соціального працівника із супроводу прийомної сім'ї можна віднести:

- 1) відвідування прийомної сім'ї;
- 2) підтримка телефонних контактів;
- 3) організація груп взаємопідтримки, спеціальні індивідуальні освітні програми тощо;
- 4) представництво інтересів прийомних сімей;
- 5) посередництво при вирішенні суперечностей;
- 6) організація надання матеріальної та інших видів допомоги за потребою;
- 7) щорічний аналіз ефективності функціонування прийомних сімей.

Соціальний супровід здійснюється за наступними напрямками:

1. Економічний супровід – діяльність спрямована на підтримку матеріального благополуччя прийомної дитини.

2. Юридично-правовий супровід – діяльність, спрямована на дотримання державних гарантій стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які влаштовані до прийомної сім'ї, а також здійснення заходів із захисту їхніх прав та законних інтересів.

3. Психологічний супровід – проведення комплексу заходів з реабілітації, реактивації, перенаучіння та ресоціалізації прийомних дітей в прийомних сім'ях.

4. Медичний супровід – діяльність спрямована на вирішення питань охорони здоров'я прийомної дитини.

5. Педагогічний супровід – діяльність спрямована на вирішення питань навчання прийомних дітей та здобуття ними освіти [6, с. 33-34].

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 236 с.

2. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13 січня 2005 року № 2342-IV. – Режим доступу : [http :// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

3. Ігнатенко К. В. Технологія соціального супроводу прийомної сім'ї / К. В. Ігнатенко // Вісник Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Пед. науки. – 2012. – № 1. – С. 89-96.

4. Лемко Г., Ласяк Н. Соціальний супровід прийомної сім'ї // Materialy VIII Mezinarodni vedecko-prakticka konference «Dny vedy – 2012» (27 brezen – 05 dubna 2012 roku). – Dil 18. – Pedagogika. – Praha: Publishing House «Education and Science» s.r.o., 2012. – S. 85–89.

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про прийомну сім'ю» від 26 квітня 2002 року № 565. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-п>

6. Прийомна сім'я: методика створення і соціальної супроводу: Науково-методичний посібник / Г.М. Бевз., В.О. Кузьмінський, О.І. Нескучаєва та ін. – К.: Центр стратегічної підтримки, 2003. – 92 с.

7. Соціальна педагогіка [Текст]: мала енциклопедія / за заг. ред. І. Д. Звереві; Мін-во освіти і науки України та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.